

дителите й... Когато се родят 2-3 деца след ранния брак, разводите стават по-рядко явления” (Petulengro 1915-16: 20).

Стремежът на жените на всяка цена да запазят брака и семейството си се обяснява със страха им да не тръгне лошо име, ако се разделят с един мъж. Това ще попречи да създадат ново семейство, а и ще се отрази на отношението на околните към децата й.

На нея вече не се гледа с добро. „В махалата действа „страшен закон”...: в ход влизат шушукания и лавина от клевети. Сочат я с пръст. Тълпата има свое „мнение” за нея: Румяна е парясница, развалена – ще развали и другите момичета, затова трябва да се връща при мъжа си...” (Колев 2003: 74).

Разведената жена губи авторитета си в общността. Тя е длъжна да се върне при родителите си и повторно да възприеме статуса на “мома”, дори и да има едно или повече деца. Причините за развалянето на семейството най-често са свързани с нарушаване на традиционните норми на поведение: изневяра на жената; бездетие; когато мъжът бие и физически тормози жена си; ако мъжът “ходи по чужди жени”; лишаване от свобода на един от съпрузите. В тези случаи децата остават обикновено при роднините на мъжа, които се грижат за тях. Кардарашка живее сред хорохане рома, защото изневерила на мъжа си и той разтрогва техния брак, което брат й счита за позор. Но въпреки че формално не желае никакъв пряк контакт с нея, той периодично дава пари на дъщеря й, „защото все пак ми е сестра” (м., р. 1965 г.) (Пампоров 2006: 58).

В групите, където се плаща откуп за булката, разводите са свързани с уреждане на парични отношения. Ако вината е в жената, то баща й трябва да върне откупа.

При кардарашите Мешерето решава каква сума трябва да се даде като парична компенсация. През 2003 г. в Старозагорско в младо кардарашко семейство съпругата изневерява. За да й отмъсти, мъжът се събира да живее с жената на шурея си. И двете семейства имат по три деца. Назрява голям скандал между родителите на момичето и момчето, който постепенно се разраства и в двата рода. За да се предотврати фатален край, бащата на момчето свиква Мешере. То разглежда случая и отсъжда той “да изплати много, много пари” на бащата на момичето. На практика откупува сина си от консумирания вече брак. И двата джинса се подчиняват на взетото решение и след уреждане на финансовите взаимоотношения синът живее спокойно с втората си жена (Иванова, Кръстев 2006: 192).

При „турските” цигани такива споровете обикновено се решават само от един човек. Това е или лидерът на родовата мрежа, или т.нар. “акълдаа-